

སྒྲིལ་པའི་ཕྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་གནས་པ། དེ་ཡང་འགྲོ་བའི་
ཕྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་གནས་པ།

མཛེ་ཁོ་ལོ་རྒྱལ་རིག་གནས་དབྱེ་གཞིའི་
རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས།

འདོན་ཐེངས་བཞི་པ།

ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་གྱི་ཕོ་ས་ལོ་རྒྱལ་རིག་གནས་དབྱེ་
གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས་ཚཱ་མེག་
ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནས་བསྐྱེགས།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

山南文史资料选编.第4辑:藏文/山南地区政协文史资料编委会编.—拉萨:西藏人民出版社,2007.9
ISBN 978-7-223-02281-1

I. 山…II. 山…III. 文史资料—山南地区—藏语
IV. K297.52

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 140881 号

山南文史资料选编 (第四辑)

编 著	山南地区政协文史资料编委会
责任编辑	拉 珍
封面设计	丹 朗
出版发行	西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)
印 刷	西藏山水印务技术有限公司
开 本	850×1168 1/32
印 张	6.875
字 数	12.2 千
插 页	2
版 次	2007 年 11 月第 1 版
印 次	2007 年 11 月第 1 次印刷
印 数	01-2,500
书 号	ISBN978-7-223-02281-1
定 价	10.00 元

版权所有 翻印必究

ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིག་ས།

རྒྱ་ཆ་ཐོག་བ།	ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་ རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིག་ས་རྒྱ་ཆ་ཐོག་ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་
རྒྱ་ཆ་ཐོག་འགན་འཁུར་བ།	ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་
མཐུན་ཐོག་འཆར་འགྲུབ་བ།	བསྐྱེད་ཀྱིས།
དཔེ་རྒྱུ་འབྲེལ་ས་ཐོག་ཐོག་བ།	པོ་ད་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་ལ། (ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་20པ་)
པར་འདྲེབས་ཆན་བ།	པོ་ད་རྒྱུ་ས་ལོ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་
དེབ་ཆད།	850 × 1168 1/32
པར་ཐོག་	6.875
ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་	ཁྱི་12.2
པར་ཕྱི་ལོ་	2007ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་11པར་པར་གཞི་1བསྐྱིག་ས།
པར་ཐོག་ལོ་	2007ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་11པར་པར་ཐོག་ས་1བཅུ་བ།
པར་ཕྱི་ལོ་	01 - 2,500
དཔེ་དེབ་ལོ་རྒྱུ་ས་	ISBN978 - 7 - 223 - 02281 - 1
ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་	10.00

པར་ཕྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་ལོ་དམངས་དཔེ་རྒྱུ་ས་

མཁས་དབང་མཁྱིན་རབ་ལྗོངས་བུ།

སྒྲིག་པའི་མོ་སྒྲིག་རིག་གནས་དབྱེད་གཞིའི་སྒྲི་ཆ་བདམས་
 བཞེགས་ཚུལ་བྱས་ཏུ་ཡོན་ཏུན་ཁང་།

ཡུའ་རེན།

ཆེ་ནོར།

སྒྲིག་པས་ཡུའ་རེན་སྒྲི་གཞོན།

ཕན་ཚུགས།

ཡུའ་རེན་སྒྲི་གཞོན།

མཁས་ཀྱིས། བསོད་ནམས་བསྟན་འཛིན།

སྒྲི་གཞོན་གཞུགས། གྲང་མི་ཆེང་།

ཏུ་ཡོན།

ལའི་གཞི་དུ་ལིང་། ཡན་གྲང་ཐིང་། ཏུན་

ཐིང་ཡོན། རིག་འཛིན། བམས་པ་བསྟན་

འཛིན།

གཙོ་སྒྲིག་པ།

མཁས་ཀྱིས།

ཁོངས་མི།

བམས་པ་བསྟན་འཛིན། ཏུན་ཚུགས་ཚས་

དར། རྒྱ་བཟང་དབང་ཕྱག་ འཛིགས་

མེད་དཔལ་ལྷན། རྒྱ་རྒྱ་ ཆེ་རིང་ཏུན་

ཚུགས། རྒྱལ་བཟང་ཚས་རྒྱོན། ཐེན་པ།

山南地区政协《文史资料选编》编审委员会人员名单

主 任：次 罗

常务副主任：平 托

副 主 任：克珠、索朗旦增、马正玉、张世清

委 员：李奕林、闫忠庭、文明元、仁增、强巴丹增

主 编：克 珠

成 员：强巴丹增、平措曲达、洛桑旺久、晋美边
典、

多吉、次仁平措、格桑曲珍、边巴

མེང་གཞི།

དུན་པ་ཅམ་གྱིས་ཉམ་ཐག་འགྲོ་བ་དུག །
དུག་པའི་ཞིང་དུ་འདྲེན་པའི་ཡིད་ཀྱི་ལྷ། །
རྩ་མཆོག་ནད་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྤྲུལ་པའི་སྤྲུན། །
སྤྲུན་ལྟ་བུ་གསེགས་བརྒྱད་ལ་དང་བས་འདུད། །

འཛམ་གླིང་ཡང་མེད་གསེང་གི་ཉེ་གཞོན་འབྱུམ། །
འབྱུམ་ཐག་འོད་སྤང་སྤྲོ་བའི་སངས་རྒྱས་དཔྱད་ས། །
དཔྱད་ས་དང་བརྒྱད་པའི་མཛད་འཕྲིན་རིན་ཐལ་གྱུ། །
གྱུ་ཐོག་གསར་རྟེང་གོ་ལའི་སྤྲུན་རྩ་རྒྱལ། །

གང་དེའི་ཐུག་ལེན་དྲི་མེད་ལྟ་ཡི་སྤྲུན། །
སྤྲུན་བཟང་གཏུལ་བྱའི་ཞིང་སར་འདེབས་མཛད་དུ། །
དེ་འབྲས་ས་གསུམ་བྱབ་པར་མཛད་པའི་བཤེས། །
བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ཀྲན་ལ་སྤྲུང་བཏུང་ནས། །

གཡར་པོའི་པ་ཡུལ་ཡར་མོ་བྱང་ཆེན་དུ། །
དུ་མར་ཕྱོན་པའི་སྤྲུན་མིས་མཁས་དབང་དུང་། །
དུང་པོའི་རང་བྱུང་སྤྲུན་ཆབ་ཆུ་ཆོན་ཁག །
ཁག་ཁག་དུམ་བྱར་དབྱེ་ནས་འདི་ན་སྤྲོ། །

དང་པོ། བོད་རྒྱལ་ས་མཐོའི་བྱ་ལྷན་གསོའི་གྲོ་

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་གི་གྲགས་ཅན་སྤྱི་ལྷན་གསོའི་གྲོ་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཡ་
གྲུལ་དུ་རྒྱུར་པའི་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་འདི་བཞིན་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཚོས་
ས་མཐོའི་བོད་རྒྱལ་ས་སུ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་རང་བྱུང་
ཁམས་དང་། བོད་རིགས་སྣ་ཚོགས་ལ་འཐབ་ཚེད་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་བྱས་ཏེ་
བོད་ཀྱི་གསོའི་གྲོ་དང་རྒྱན་རིག་ཐོག་མར་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ནི། འཛམ་གླིང་
ཁྱིའི་གསོ་དབྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེ་བའི་མཁས་དབང་རྣམ་པས་ན་ཆ་དང་སའི་གོ་ལ་
མཉམ་དུ་བྱུང་^①ཞེས་དང་། མཁས་དབང་ཤེ་ཤིན་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་ཟས་
པན་གནོད་ཤེས་པ་ཅམ་དང་། ཟ་གསར་པ་ལ་མར་ཁྲ་བཏང་ནས་ཙ་ཁ་
བརྟེན་པ། སྤང་མའི་འཛིབ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་སྟོན་དང་བོད་དུ་མི་ཆགས་པ་
ནས་བཟུང་ཡོད་^②ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རྒྱལ་ས་སུ་མི་ལོ་ཁྲི་ལྷག་དུ་
མའི་གོང་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་བྱུང་བ་ནས་གནོད་མའི་གསོ་དབྱེད་ཀྱི་ཚུལ་རི་
ཉིད་ཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་ཐོན་ཐོན་མཁས་དབང་རྣམ་པའི་བྲག་ས་བཞེད་དང་ལོ་
རྒྱུས་དངོས་གཙུག་བཞེད་ལྟ་བུ་གཉིས་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནས་ཡོད་པ་གསལ།
དེ་ལྟར་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་གསོ་དབྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ནི་དང་པོ་བག་མེད་ཀྱི་དུས་
རབས་ནས་སྐྱེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ན་ཆ་ལ་འཐབ་ཚེད་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ལས་བྱུང་
པ་ཡིན།

དེ་ཡང་ཆེས་ཐོག་མའི་དུས་སུ་སྐྱེ་མི་རྣམས་ལ་ཟས་རིགས་ཀྱི་པན་གནོད་
འབྱེད་པའི་རྒྱ་མེད་ཅིང་། རང་གི་ལུས་པོའི་རྒྱས་པ་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ཤིང་
ཏྲོག་སོགས་མཐོང་ཆད་ཟས་སུ་བྱེད། དེ་ལྟར་སྟོད་པའི་ཚུལ་ལས་སྐྱབས་འགར་
དུག་ལྡན་གྱི་ཁ་ཟས་འགའ་མོས་པའི་ཆོ་ཁོག་འཁྲུ་ཞིང་གཟེར་བ་དང་། (ཁོག་

འཕྲུགས་ཤིང་ན་ཆ་གཏོང་བ་) བ་ན་རང་སྲོག་བྲལ་བའི་ཉེན་ཁའང་ཉག་པར་
 འཕྲད་པ་དེ་དག་ཁོ་ཆའི་ཆོ་སྲོག་སྤང་བའམ་རང་རྒྱད་འཕེལ་བའི་འོས་འགན་ལ་
 ཆོད་བགམ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྤང་། འོན་ཀྱང་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་འབབ་ཅོད་
 དང་ཁོར་ལྷག་ལ་གོམས་འདྲིས་ཀྱི་རྒྱས་མཐུ་དང་ལྷན་པའི་སྤྲ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
 ཆབས་ཆའི་སྤང་ཚུལ་དེ་རིགས་ལ་མགོ་བོ་མ་བརྒྱར་བར་དཔའ་ངར་བྱམ་མེད་ཀྱི་
 ཐོག་ནས་སྤྲ་མཐུད་འབབ་ཅོད་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རང་ལ་རྒྱལ་པམ་གྱི་ཚུང་
 བ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་བྱ་ཁོང་དུ་རྒྱད་པར་བྱས། འོན་ཀྱང་ནང་དོན་བབ་ཅིང་
 རྒྱག་ཐུང་དུ་གནས་པའི་ལུས་ཀྱི་གནས་ལྷགས་དང་། རྒྱས་མཐུ་ཕུན་སྤྲུལ་ཆོགས་
 ཤིང་རྒྱག་དྲ་དང་ལྷན་པའི་སྤྱི་དངོས་སྤྲན་ཇས་ཀྱི་རང་བཞིན་སོགས་རྒྱགས་པར་
 རྒྱགས་དགའ་བ་སྤྲོས་མེད་ལགས་ཀྱང་། བན་བས་ཡིན་ཡང་ལོག་པར་སྤྱད་ཆོ་
 ལུས་ལ་གནོད་པ་དང་། གནོད་བས་ཡིན་ཡང་སྐབས་འགར་ལུས་ཀྱི་ན་བྲག་
 རྒྱད་པར་བ་ཞིག་ལ་པན་པ་སྟེ། ནད་སྤྲན་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མའི་འཕྲོ་ལྷག་ཕན་
 ཅམ་ཤེས་པས་གནའ་མི་ཆོས་དེ་ལྟའི་ཐོག་མའི་ཤེས་བྱ་དེ་ལ་བྱེ་བར་གི་རྒྱ་མིག་
 ལྟར་གཅེས་པར་བརྒྱང་ཞིང་། རྒྱགས་བཙྲེམས་བྱས་པས་གསོ་དབྱེད་སྤྲན་
 བཅོས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་གསོག་འཛོག་དང་། རྒྱད་འཛིན་བྱེད་པའི་བྱ་བ་དང་པོ་ཤེས་
 ཉེ། མ་ཞུ་བའི་ནད་ལ་རྒྱ་སྟོལ་བཏུང་ན་དྲག་སྤྱེས་ཡོང་བ་སོགས་ངོས་འཛིན་
 ཐུབ་པས་ནད་ལ་སྤྲ་བ་མ་ཞུ་བ་དང་། སྤྲན་ལ་སྤྲ་བ་རྒྱ་སྟོལ། ནད་པ་ལ་སྤྲ་བ་སྤྲ་
 བ་ཤེད་བྱ། སྤྲན་པ་ལ་སྤྲ་བ་ལྷ་ཆངས་པ་^①ཞེས་གྲགས་ཤིང་། ད་དུང་ལུས་ལ་
 མས་སྤྲན་ཤོར་ཆོ་མར་ཁྱབ་ཏུང་ནས་རྩ་ཁ་བསྐྱམས་པ་དང་། སྤང་མའི་འཛིན་
 བྱེད་པ། ཆང་གིས་མ་ཁ་འཕྲུ་བ། ལུས་ལ་ཆ་བ་རྒྱས་ན་རྒྱ་བསིལ་བཏུང་ཞིང་
 རྒྱག་པ། རྟོ་བ་གང་བས་རྒྱག་ན་མི་དང་ཉི་མ་བསྟོ་བ་སོགས་ཤེས་རྒྱགས་ལ་མ་
 ཅམ་ཐུབ་པ་བྱུང་།

འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་ཙམ་
 ཡང་ཁྱབ་མེད་པ་ནི་སྒྲིམ་ཅི། དེ་ཡང་ཆང་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར་རང་རིགས་
 ལོ་རྒྱུས་སྒྲིམ་བ་འགའ་ཞིག་གིས་རང་ཅག་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
 ཐོག་མ་ནི་རྒྱལ་ཐོག་ཉེར་བདུན་པ་ལྟ་སྟེ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་གྱི་དུས་སྤྱི་ལྷུང་བར་
 གསུངས་ཀྱང་བཞེད་པ་དེ་ནི་ཡངས་སྤྱི་ཡང་དག་པའམ་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་མིན།
 གང་ལགས་ཤེ་ན། མིག་སྤར་ང་ཆོས་ཤེས་རྟོགས་ལྷུང་བའི་སྤྱི་དཔུང་གྱི་གཞུང་
 ལུགས་ཐོག་མ་ནི་ཐོན་གྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་ཐོ་ཆེའི་དུས་སྤྱི་ལྷུང་བའི་དྲང་
 སྤྱང་དཔུང་བྲ་ཁྲི་ཤེས་ལས་བརྒྱད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ནི་སྤར་རབས་ཞང་
 རྒྱང་ལུལ་དུ་འབྲངས་པའི་གསོ་དཔུང་མཁས་པ་ཞིག་དང་། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་
 གྱི་སྤྱིའི་གདུང་སྤྱིས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ནས་བསྐྱེད་ཤོས་དེ་ཡིན། དེའི་སྤར་ཐོན་
 གཞུང་ལུགས་བཤད་མཛོད་ལས་བདུད་རྒྱལ་རམ་པ་དུག་འབྱེད་ཀྱིས་མེམས་
 ཅན་ནམས་ལ་ནད་ཀྱི་བསྐལ་པ་དར་བར་བྱེད་པ་ལ། སྟོན་པས་དཔུང་བྲ་ཁྲི་
 ཤེས་ལ་བདུད་ཆི་དཔུང་གྱི་མདོ་དགུ་སྟགས་བསྟན་ནས་མེམས་ཅན་བདེ་ལ་
 བཞོད་ཅེས་དང་། བསྟན་པ་ཉེར་གཉན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་དཔུང་རྒྱུད་ཉིས་ཁྲིར་
 ལྷུར་པ་ནམས། །དཔུང་བྲ་ཁྲི་ཤེས་དག་གིས་བསྐྱེད། །ཞེས་སྤར་རབས་ཀྱི་ཞང་
 རྒྱང་གི་གསོ་རིག་བསྟན་པ་ནི་དཔུང་བྲ་ཁྲི་ཤེས་ལས་བརྒྱད་པ་རིག་པས་ཁྲངས་
 རྒྱུལ་བྱས་འདུག

དེས་ན་སྟག་ཆང་ལོ་རྒྱུས་བཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གྱིས། སྤར་རབས་པ་འགས་
 བྱས་པ་ཡིས། གསོ་དཔུང་ལྷུང་བ་བཛོད་པའི་སྐབས། །ཐོད་ལུལ་གསོ་དཔུང་
 བསྟན་པའི་དབྱ། །སྤར་རིའི་སྤྱི་དུས་བསྐྱེད་ཞེས་བཛོད། །དེ་ནི་མ་བཟག་
 གཉམ་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་རྒྱལ་འདིའི་རིང་རྒྱ་གར་ནས། །བི་བྱི་བི་ལྟ་གཉིས་ཕྱོན་
 ཏེ། །འཕགས་ལུལ་གསོ་དཔུང་ཐོད་ལུལ་དུ། །སྤེལ་བའི་ཐོག་མར་དབྱ་

བརྟེན་ལས། ། འདི་དུས་ཐོད་ཀྱི་གསོ་དཔུང་དབུ། ། བརྟེན་པར་བརྟེན་ན་
མངོན་སྲུང་འགལ། ། གངས་ཅན་ཐོད་ཀྱི་གསོ་དཔུང་ནི། ། གཉའ་ཁྲི་ཐོད་
རྩེར་མ་ཕྱོན་གོང་། ། རྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་པོ་ཆེ། ། ཞང་ཞུང་འོལ་མ་ལུང་
རིང་བལྟམས། ། དཔུང་ཕྱེ་ཉིས་ཁྲི་ཆེག་སྟོང་མཛད། ། དཔུང་ལུ་ཁྲི་ཤེས་ལ་
སྟགས་པའི། ། རྩེས་འབྲུག་མཁས་པ་མང་བསྐྱེད་ས་ནས། ། ཐོད་ལུལ་གསོ་
དཔུང་བལྟན་སྟེལ་ཞེས། ། གཡུང་རྒྱུང་ཐོན་ལ་རྒྱུང་ཉར་གྲགས། ། དེས་ན་
ཐོད་ཀྱི་གསོ་དཔུང་དབུ། ། གཡུང་རྒྱུང་ཐོན་ཀྱི་དུས་སྟུ་བརྟེན། ། ཞེས་དང་།
ཟུར་མཁས་སྟོ་གོས་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་《ཤེས་བྱ་སྦྱིའི་ཁོག་དབུབས་》ལས་
ཀྱང་། ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་སྟན་ཤལ་གྱི་རིང་ལ་གསོ་དཔུང་གྱི་དབུ་བརྟེན་ཟེར་བ་དེའང་
མ་དེས་ཉི། ཐོན་ལ་བརྟེན་པའི་གསོ་དཔུང་རི་སྟོན་ཅིག་ཡོད་ལ། ཐོན་པོ་ནི་
བཅོམ་ཐུན་འདས་ཤུག་ཐུབ་པ་འཇིག་རྟེན་དུ་ཕྱོན་པ་དང་དུས་མཚུངས་སྟུ་
གཤེན་རབ་མི་པོ་ཞེས་སྟུ་རངས་སྟུ་ཕྱོན་པ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྟགས་
གསུངས་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་དང་མཐུན་པའི་སྟོན་ཆེག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཚད་
མས་ཀྱུབ་པས་སྟོན་ཆེག་དེ་དག་ལ་སྟར་གྱི་མཁས་དབང་ཆེན་མོ་དེུ་དམར་
བལྟན་འཛིན་ལུན་ཆེགས་སྟགས་དང་། ཉེ་རབས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཆེན་མོ་
བུམས་པ་འཕྲིན་ལས་སྟགས་ནས་ཡིད་ཆེས་ཅད་དེ་གནང་སྟེ་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་
དྲངས་ནས་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་བཙམས་གནང་མཛད་ཡོད།

ཐོད་རྒྱལ་སྟག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོའི་དུས་སྟུ་སྟན་དཔུང་ཡར་རྒྱས་བྱུང་
ཚུལ་ནི་《གཡུང་རྒྱུང་ཐོན་གྱི་བལྟན་པའི་བྱུང་བ་བརྟེན་པ་ལེགས་བཤད་སྟལ་
བཟང་མགྱོན་རྒྱན་》ལས། རྒྱ་ཡི་ཐོན་བཞི་སྦྱི་ལས་སྟར་དར་བ། ། ཤེས་པ་ཅན་
གངས་བཅུ་གཉིས་སྟོན་རིམ་ཉར། ། ཁྱད་པར་རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲིའི་སྟུ་རིང་
དར། ། དེ་ཡང་ཤེས་པ་ཅན་ཞེས་གང་ཞེ་ན། ། ཞེས་པ་ནས། སུན་ཤེས།

སྐྱོན་དཔུང་བོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །སྐྱོན་དག་སོ་བས་ཆེ་ཡི་བར་ཆད་སེལ། ཞེས་
 བའི་བར་གསལ་བ་དང་། རྒྱལ་ས་མཚུངས་གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོའི་དུས་སུ་སྐྱོན་
 དཔུང་བྱང་ཚུལ་སྐྱོར། ཡར་རྗེ་ཡོ་རྒྱུན་སྤྱིང་པས་གཉེན་ནས་སྐྱོན་དྲངས་པའི་
 «བཀའ་ཐང་རྩེ་ལུང་» ནང་བོད་རྗེའི་ཐོག་མ་གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོ་ཡར་སྐྱོང་
 བཅན་ཐང་སྐོ་བཞིར་བྱོན་དུས་དོགས་པ་དུག་ཉེ། རྒྱ་ཡོད། ལྷང་ཡོད། དག་
 ཡོད། གཡག་ཡོད། དུག་ཡོད། བྱད་ཉེམས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པར། ཅིབ་ཉྩ་
 སྐར་མ་ཡོལ་ལྷེས་བོད་འདིར་རྒྱ་ལ་ལན་ཡོད། ལྷང་ལ་བྱམས་ཡོད། དག་ལ་
 གཉེན་ཡོད། གཡག་ལ་མཆོན་ཡོད། དུག་ལ་སྐྱོན་ཡོད། བྱད་ཉེམས་ལ་འགྲོལ་
 ཐབས་ཡོད་ཅེས་བྱས་པའི་ནང་ནས་དུག་ལ་སྐྱོན་ཡོད་ཅེས་པ་དེས་སྐབས་དེར་
 སྐྱོན་དཔུང་གི་སྒྲིལ་ཀ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཉེ་དུག་སེལ་སྐྱོན་གྱི་བྱ་ཐབས་ཁྱང་ཡོད་པ་
 བྱིན་དུ་གསལ། དེ་བཞིན་«ལྷུ་ཆས་འབྱུང་» སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་
 ལས་གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོས་རྒྱ་ཡོད། ལྷང་ཡོད། དག་ཡོད། གཡག་ཡོད།
 དུག་ཡོད། བྱད་དང་ཉེམས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པའི་ལན་དུ་ཅིབ་ཉྩ་སྐར་མ་ཡོལ་
 ལྷེས་རྒྱ་ལ་ལན་ཡོད། ལྷང་ལ་བྱམས་ཡོད། དག་ལ་གཉེན་ཡོད། གཡག་ལ་
 མཆོན་ཡོད། དུག་ལ་སྐྱོན་ཡོད། བྱད་ཉེམས་ལ་འགྲོལ་ཐབས་ཡོད་ཅེས་ལན་
 སུལ་བ་ཤོད་གི་ལུང་དང་ཡོངས་སུ་མཚུངས་པ་དྲངས་ཡོད།

དེ་ནས་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་བོད་རྒྱལ་ཉྩ་མོ་མོ་རི་གཉན་བཅན་གྱི་སྐུ་དུས་
 སུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱོན་པ་མཁས་པ་བི་བྱི་དགའ་བྱེད་དང་། བི་ཉྩ་དགའ་མཛོས་^④
 གཉིས་བོད་དུ་མེབས་ནས་དམངས་ཁྲིད་དུ་ནད་པ་མང་པོ་སྐྱོབ་པའི་སྐྱོན་པ་རྒྱལ་
 པོས་གསན་རྗེས་ཁོང་ནས་གཉིས་པོ་བྱང་ཡུམ་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོན་དྲངས་ནས་
 བསྐྱེན་བཀུར་སྤྲོ་ན་མེད་པ་མཛད་པ་དང་། བོད་དུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ནས་
 གསོ་དཔུང་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུའི་རེ་བ་བྱས་པ་མ་ཟད། རང་གི་སྤྱི་མོ་ཡིད་ཀྱི་

རྣམ་ཆ་ཞེས་པ་དེའང་གི་ཁྱི་དགའ་ཐུང་གི་བཅུན་མོར་སྤུལ་བར་སྤྲས་དྲུང་གི་
 མོར་ཙག་ཙན་བྱ་བ་འབྲངས་པ་ལྷིས་སྒྲན་པ་ལམས་པར་སྤྲས་ཏེ་ལྷ་མོ་མོ་རི་དང་།
 དེའི་སྤྲས་ཁྱི་གཉན་བཟུང་བཅུན་གཉིས་ཀའི་བླ་སྒྲན་མཛད། ཁྱི་གཉན་བཟུང་
 བཅུན་གྱི་སྤྱོད་ཆེའི་སྤྲད་དྲུང་གི་མོར་མོག་ཙན་གྱི་སྤྲས་སྒྲོ་ཤྲོས་ཆེན་པོས་བླ་སྒྲན་
 མཛད། སྒྲོ་ཤྲོས་ཆེན་པོའི་སྤྲས་སྒྲོ་ཤྲོས་མཚུངས་མེད་ཀྱིས་ཁྱི་གཉན་བཟུང་
 བཅུན་གྱི་སྤྲས་འཛོང་གཉན་སྤྱུའི་བླ་སྒྲན་མཛད། སྒྲོ་ཤྲོས་མཚུངས་མེད་ཀྱི་
 སྤྲས་སྒྲོ་ཤྲོས་རབ་གསལ་གྱིས་འཛོང་གཉན་སྤྱུའི་སྤྲས་ལྷག་རི་གཉན་གཟིགས་
 གྱི་བླ་སྒྲན་མཛད། སྒྲོ་ཤྲོས་རབ་གསལ་གྱི་སྤྲས་སྒྲོ་ཤྲོས་རྒྱལ་མཛོད་ཀྱིས། ལྷག་
 རི་གཉན་གཟིགས་གྱི་སྤྲས་གནམ་རི་སྤྲོང་བཅུན་གྱི་བླ་སྒྲན་མཛད། སྒྲོ་ཤྲོས་རྒྱལ་
 མཛོད་ཀྱི་སྤྲས་སྒྲོ་ཤྲོས་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཆོས་རྒྱལ་སྤྲོང་བཅུན་གླམ་པོའི་བླ་སྒྲན་
 མཛད། སྒྲོ་ཤྲོས་བཤེས་གཉེན་གྱི་སྤྲས་འདྲེ་རྩེ་རྒྱ་གར་བཟོ་ཡོན་ལ། འདིས་
 རྒྱལ་པོ་གྲུང་རི་གྲུང་བཅུན་དང་། མང་སྤྲོང་མང་བཅུན་གྱི་བླ་སྒྲན་མཛད། རྒྱ་
 གར་བཟོ་ཡོན་སྤྲས་ཁྱུང་པོ་རྩོ་རྩེས་འདུས་སྤྲོང་མང་པོ་རྩེའི་བླ་སྒྲན་མཛད། ཁྱུང་
 པོ་རྩོ་རྩེའི་སྤྲས་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ཡོན་ལ། འདིས་ཆོས་རྒྱལ་མེས་
 ཡག་ཆོས་དང་དེའི་སྤྲས་ཁྱི་སྤྲོང་སྤེ་བཅུན་གཉིས་ཀའི་བླ་སྒྲན་མཛད། ཡོན་ཏན་
 མགོན་པོ་ལ་སྤྲས་འབུམ་མེད། དབལ་འབུམ། དགའ་དགའ་བཅས་གསུམ་
 ཡོད་པས་སྤྱི་གུ་བཅུན་པོ། སྤྱི་ཞེ་བཅུན་པོ། སྤྱི་ཁྱི་བཅུན་པོ་རྣམས་གྱི་བླ་སྒྲན་
 མཛད། སྤྲས་གསུམ་པ་ལ་སྤྲས་སྤྱུའམ་གཡུ་ཐོག་འཕྲོ་མགོན་ཞེས་པ་འབྲངས།
 དེས་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་དང་སྤང་དར་གྱི་བླ་སྒྲན་མཛད། སྤྱུའམ་འཕྲོ་
 མགོན་གྱི་སྤྲས་གཡུ་ཐོག་རྩོ་སྤྲས་ཀྱི་མངའ་བདག་འོད་སྤྲོང་གི་བླ་སྒྲན་མཛད།
 རྩོ་སྤྲས་ཀྱི་སྤྲས་གཡུ་ཐོག་བྱམས་པ་བྱགས་རྩེས་མངའ་བདག་དབལ་འཁོར་
 བཅུན་གྱི་བླ་སྒྲན་མཛད། གཡུ་ཐོག་བྱམས་པ་བྱགས་རྩེ་དབལ་གྱི་སྤྲས་བྱམས་པ་

དགོན་མཚོག་ལེགས། དེའི་སྤྱི་ཕྱི་མ་ལ་བདེ་ལེགས་ཡིན་པ་བཅས་འདི་ཡན་
ཕྱི་གཏུང་སྐྱོད་དག་ལ་གཏུ་ཚོག་ཉིང་མ་བཟེར།

དེ་ནས་གཡུ་མོག་གི་མ་འོད་ཟེར། བད་མ་རྟོ་རྩེ། ལུ་ཁུ་རྟོ་རྩེ། བུང་ཆུ་བ་
རྟོ་རྩེ། གངས་ཅན་མཁས་པ་བཅས་ཀྱི་པོ་འོ་ནང་ནས་གངས་ཅན་མཁས་པ་ཞེས་
བུ་བ་ཉིད་གསང་སྟགས་གསང་སྟོང་དང་སྟུན་དུ་སྟེ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་ཞེས་
ཡིན།

དེ་ཡང་གཡུ་ཐོག་གསར་མ་ཡོན་ཏེ་མགོན་པོ་ནི། སྐར་གྱི་གཡུ་ཐོག་ཉིང་
མའི་མཁས་ཆེན་ལྟེ་མཆོན་སྤར་གསར་མའི་སྐབས་ཀྱི་མཁས་ཆེན་ལ་དེ་མ་
བཞིན་གསོལ་བ་ཞེ། གསར་མ་འདྲེ་རྩེ་བརྩེ་དང་། གསར་མ་ཁྲུང་པོ་རྩེ་རྩེ་
གསར་མ་ཡོན་ཏེ་མགོན་པོ། གསར་མ་འབྱུང་མེད་། གསར་མ་ས་ལུ་རྩེ་རྩེ་
ཐལ་ས་བཅས་ལྟེ་ནང་ནས་ཆེས་མཆོག་ཏུ་སྤར་པ་ནི་གཡུ་ཐོག་གསར་མ་ཡོན་
ཏེ་མགོན་པོ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་ཐོད་རྗེའི་རིགས་རྒྱ་དྲི་མ་མེད་པ་གསེར་རིའི་སྤ་བྱུང་ལྷ་ལྷ་ལག་
བྱུང་བའི་རིང་། རྒྱ་མཚན་ལམས་པ་སྤ་རྟིག་གི་མེར་བ་ལྟར་ཚར་དུ་དངར་བ་
ཕོན་ནས་རང་ཅག་ཐོད་ཀྱི་སྤོན་དཔྱད་རིག་པ་འདི་བཞིན་ཉ་རྒྱས་ཟླ་བ་ལྟར་
ཤོར་ནས་ཤོར་དུ་འཁེལ་བ་དང་། ལྷ་དཔར་དུ་ཐོད་རྒྱལ་བྱི་ཤོར་ཤེའུ་བཅན་གྱི་
སྤ་དུས་སྤ་བྱུང་བའི་གཡུ་ཐོག་རྒྱིང་མ་ཡོན་ཉན་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་ལྷ་དུ་
འཕགས་པའི་བྱགས་རིག་དང་། རྩོད་པ་མེད་པའི་བཙོན་འགྲུམ། ལྷམ་པ་མེད་
པའི་དཔའ་རར་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་བཞིན་བསམ་ཡས་སྤ་
ཚུགས་རིས་ཀྱི་སྤོན་པ་ལམས་པ་དགུ་དང་རིག་ཚོད་ལྷང་ཚོད་བདེན་ཚོད་གནང་
ཏེ་ཀློན་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བས་སྤོན་གྲགས་ས་གསུམ་བྱལ་ཅིང་། བམས་ཅད་
ཀྱིས་ཤོད་དུ་བགྲར། དེ་རྗེས་གྲང་ཁོང་གིས་ཇི་སྐད་དུ། རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཡི་

གཉེར། ། འོན་ཀྱང་ཚུ་ཕན་མ་ལུས་འདྲ། ། ཞེས་པ་ལྟར་རི་ལྟར་རི་བཞིན་ཤེས་
བྱེད་གནས་ཀྱན་ལ། སྤངས་པ་ཏ་ལས་དགོས་པ་གནང་ནས་གངས་རྒྱངས་ས་
མཐོའི་གནམ་གཤེས་དང་། མའི་གཟུགས་ཁམས་སོགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ནན་ཏན་
དང་དུས་མཚུངས་ཀྱ་དཀར་ནག་ལ་སོགས་པའི་ཚུགས་ཀྱན་གྱི་སྤལ་བྱང་གས་
རིག་གི་ཉིང་བཅུད་རི་ལྟར་བྱང་བས་སྤང་ཅི་གསོག་པ་ལྟར་བསྐྱེད་གནང་ཏེ་
གཞན་ལ་འབྲམ་ཚུ་ལྡང་མི་དགོས་པའི་བོད་སྤྱན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་《རྒྱད་
བཞི》གསར་ཙམ་གནང་བ་དང་། ཀོང་པོར་ཕྱོད་ནས་སྤན་ཅིས་གྱི་སྤྲོབ་ལྷ་
བཅུགས་ནས་རྒྱན་འཛིན་སྤྲོབ་མ་སྤུམ་བུ་ལྟག་གས་སྤྱོད་གནང་བ་དང་། སྤན་
ཅིས་སྤོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་མཛད་པ་སོགས་གྱི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་རི་
ཀྲལ་ལྟར་པའི་གཏོས་དང་ཡང་དག་མཉམ། དེ་རྗེས་གངས་ཅན་གས་རིག་
བཟླ་བ་པའི་རྒྱད་འཛིན་པ་གཡུ་ཐོག་གསར་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་དང་། བྱང་
ཟུར་གཉིས། རྟེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། བཀའ་དབང་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུ་
གཙོ་བོར་བྱུང་བའི་རིམ་ཕྱོད་དམ་པ་རྣམ་པའི་བཀའ་བྱིན་ལས་བོད་སྤྱན་གྱི་
འཕྲིན་ལས་དང་སྤན་པ་དུས་ད་ལྟའི་བར་འཛམ་གླིང་ཡང་ཅི་གངས་རྒྱངས་ནས་
མིང་ལྟ་སྤྱིང་ཕན་ཀྱན་ཏུ་དར་དར་བཞིན་ལགས།

གཉིས་པ། བོད་རྒྱངས་ས་མཐོའི་ངོ་མཚར་ཅིས་གྱི་རིག་པ།

དེ་ཡང་མ་གཞི་དེབ་འདིའི་བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ཡང་སྤན་ཅིས་གཉིས་
ནམ་ཡང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་དང་། དེ་གཉིས་ངེས་པར་དུ་མཉམ་དུ་སྤངས་
དགོས་པ་དེ་ནི་ལྷ་དང་གི་མཁས་རྒྱ་མགྲོན་གཅིག་ཡིན་པས་འདིར་བོད་ཀྱི་གནམ་
རིག་སྤྱར་ཅིས་རིག་པའི་(སྤྱར་ཅིས་དང་ནག་ཅིས་གཉིས་ཀ་ཚུད་) མོ་རྒྱས་ཆེས་
མདོར་བསྐྱས་ཤིག་ཞུ་བར་བྱ་ཏེ།

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་གནམ་རིག་བང་མཛད་ནང་གི་རིན་པལ་ནོར་བུའི་ཡ་

བྱུང་བའི་ཐུག་མེན་བོད་ཀྱི་གནས་རིག་སྐར་ཅིས་རིག་པ་འདི་ཉིད་ནི་
ཐོག་མར་ལས་ལ་བཙོན་ཞིང་ཤེས་རིག་ལྡན་པ། དཔལ་ཞིང་བརྒྱལ་མོད་པའི་
བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་དང་འབབ་ཚོད་གངས་ལས་འདས་པ་བྱས་
ཏེ། མཐོ་བ་གནམ་གྱི་སྐར་མར་བརྟག་པའི་ཅིས། བར་སྤང་སྤྱིན་དང་རྒྱང་ལ་
བརྟག་པའི་ཅིས། དམའ་བ་ཤིང་དང་མཆོ་ལ་བརྟག་པའི་ཅིས། གྲངས་ཀྱིས་
ཆད་འཛིན་པ་ཤིང་ལ་འཕེལ་ཀ་འདོན་པ། ཏུས་ཀྱི་བརྟག་པ་ཉིན་མོ་ཉི་ཏགས།
མཚན་མོ་སྐར་ཏགས་མོགས་ཏུས་ཏགས་ཅིས་རིག་སྤྱོད་ཆོགས་རྣམ་དཔྱད་ཆལ་
སྤྱགས་ཉམས་ཚུང་གིས་འཆོལ་བསྐྱབས་ཏེ། ལག་ལེན་ཏུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་
ནང་གཅིག་ལ་གཅིག་རྒྱུད་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ནས། བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་
བཅན་པོའི་ཏུས་སུ་ཅིས་ཀྱི་རིག་པའི་ཆང་གཞི་གང་འཆམ་ཡོད་པ་དང་། བོད་
རྒྱལ་གྱི་གུམ་བཅན་པོའི་སྐབས་སྐར་མར་བརྟག་ནས་ཏུས་བཟང་ངན་བཅི་བའི་
སྤྱལ་དར་བྱ་ཆེ་ཆུང་བྱུང་བྱིན་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་
མེ་ལོང་》ལས། གྱི་གུམ་བཅན་པོ་དང་རྫོན་པོ་ལོང་མ་གཉིས་འབྲུགས་ཏུས་སྐར་
མ་ས་ག་དང་ས་རི་གཉིས་འབྲུགས་ཏུས་བྱས་ཞེས་པ་རྒྱ་སྐར་ས་ག་མེ་ཁམས་དང་།
རྒྱ་སྐར་ས་རི་རྒྱང་ཁམས་ཏེ། མེ་རྒྱང་གཉིས་འབབ་པའི་ཏུས་ཡིན་པས་སྐབས་
དེ་ཏུས་ནས་འབྱུང་ཅིས་ཀྱི་ལག་རྒྱན་ཡོད་པར་མངོན། ཡང་བོད་རྒྱལ་ལུ་དེ་
གྲང་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡར་རྒྱང་ཁལ་ཏུ་རྒན་མོ་བལ་མའི་རྒྱ་ཅིས་ཞེས་པ་དར་
ཞིང་། དེ་ལས་རྫོད་རྒྱང་འཕེལ་བའི་ཏུས་དང་། འདབ་མ་རྒྱས་པའི་ཏུས།
འབས་ལྡན་ཏུས། གྲང་རྒྱང་འཕེལ་བའི་ཏུས་བཅས་ཏུས་བཞི་གསལ་པོར་
བཞུན་པ་དང་། རྒྱ་གྲུ་འབུས་པ་དང་། ལོ་འདབ་རྒྱས་པ། མེ་ཉོག་ཤར་བ།
འབས་བྱ་ཤར་བ་མོགས་ཀྱང་བཞུན་པ་ནི། རང་རེའི་བོད་ཀྱི་ལོ་གསར་གྱི་ཐོག་
མའི་འབྱུང་ཁྲུང་ནི། (རྒན་མོ་བལ་མའི་རྒྱ་ཅིས་ལས་གསལ་བའི་) ཡར་ལྷ་